

economy כלכלה

הפכו אותי למחסל בעל כורחי. את מי תובעים?

שלחו להדפסה

לכל דבר מחיר

האם 8 הישראלים, שטוענים שגילו פתאום כי הם מבוקשים ברחבי העולם בגלל שמבצעי החיסול בדובאי השתמשו בזהותם, יכולים לתבוע את המדינה? היכן יתנהל משפט כזה, מה הסיכוי שלהם לזכות בו, ומה יהיה הפיצוי? מומחית לדיני דיוקן: "לכאורה, יש להם עילה, אבל זאת תהיה תביעה מסובכת" תני גולדשטיין

מיכאל בודנהיימר: פתאום קם אדם בבוקר ומגלה שהוא מבוקש בינלאומי צילום: AFP

לחצו כאן להגדיל הטקסט

לחצו להקטין את הטקסט

חיסול בדובאי - הדיווחים האחרונים:

- דיווח: בדובאי מכנים איש חמאס "הרוצח האמיתי"
- אשת "הרב המחסל": "מעולם לא היינו בגרמניה"
- האם הדרכונים הגרמניים היו מקוריים?

האם אותם ישראלים, ש"גייסו" בעל כרחם - בהנחה שאכן לא ידעו מראש על הפעולה ושהיא לא הייתה מתאמת עמם - יכולים לתבע פיצוי על הנזק שנגרם להם? אם כן, את מי ניתן לתבע ומהם סיסי התביעה?

"פגעו בזכויות היסוד של ה'מחסלים'"

"הגוף שביצע את החיסול פגע, לכאורה, כמעט בכל זכויות היסוד שלהם", אומרת ל-ynet עורכת הדין מרב כהן-ברזילי, מומחית לתביעות דיוקן ממשרד חנה כהן,

"נתחיל בזה שח"יהם בסכנה. הם יעד מועדף על החמאס גם בפיגועים שהוא מבצע בישראל, ובעיקר בחו"ל. זאת פגיעה בביטחונם האישי. יש כאן לכאורה פגיעה בכבוד האדם שלהם, בחיבתם ובחופש התנועה שלהם. הרי הם טוענים שהם חוששים לנסוע לחו"ל, גם בגלל החשש מחיסול וגם מהחשש לתביעות בחו"ל, למעצר או ש'רק' יעשו להם את המוות בשחזת תעופה. אנשים מסעים לחו"ל גם לצרכי עבודה, ולכן יש כאן לכאורה פגיעה בחופש העיסוק".

"שנית, לפי חוק האחריות הנזיקית, יש כאן, לכאורה, עילה טובה לתביעה. נעשתה, כאן פגיעה ישירה וחמורה בשמם הטוב. גם אם להשתתף בחיסול של מחבל זה לא מעשה רע, הרי שלערב בחיסול אדם שלא היה מעורב בו, ולגחם לכך שהוא יתפרסם ככזה בכל העולם, זאת לכאורה עילה לתביעת לשון הרע. יש גם אפשרות לפגיעה-לכאורה בפרנסתם, ובמקרה שמישהו מהם יזדקק לטיפול

רפואי בחו"ל, הרי שלכאורה יש כאן פגיעה בבריאותם".

את מי הם יכולים לתבוע?

"זאת הבעיה הגדולה שלהם. הכתובת ההגיונית ביותר היא משרד ראש הממשלה, האחראי על השיחות החשאיים, ומשרד הביטחון, אבל זאת כתובת בעייתית".

המדינה בכלל לא הודתה במעורבות בחיסול, והיא יכולה לטעון שעצם הגשת התביעה, ובוודאי הסכמת המדינה לפצות, תהווה הכרה במעורבותה ולכן תפגע בביטחון.

"נכון, אבל זכותם לתבוע איזו מדינה שהם מוצאים לגנוב, ואם המדינה חוששת שהמידע שייחשף במשפט יפגע בביטחון, היא יכולה לבקש שהמשפט יתנהל בדלתיים סגוחת, ואין ספק שהבקשה תתקבל".

המדינה תטען שפרטים על המשפט ידלפו החוצה ויתפרסמו בתקשורת.

"אני לא חושבת ככה. יש דברים שלא חלפים. יש משפטים שמתנהלים כבר עשורת שנים בדלתיים סגוחת ולא חלפים החוצה. לשני הצדדים יש כאן אינטרס מובהק לשמור על החיסין".

מה תטען המדינה?

"סביר להניח שהמדינה תבקש למחוק את התביעה. היא יכולה לטעון שזה נעשה בדין ובאישור ולק אין כאן עילה לתביעה בכלל. מצד שני, היא עשויה גם לא להודות במעורבותה, במיוחד בצדדים הפיליליים-לכאורה של הפרשה, ולטעון שהתביעה מופרכת מכיוון שהתובעים פונים לגוף הלא-גנוב".

איפה יתנהל משפט כזה, ומה הסיכוי של התובעים לזכות? הם יכולים לעתור לבג"ץ?

"אין טעם שהם יעתור לבג"ץ. זאת תביעה אזרחית לפיצי שאינה קשורה לבג"ץ. אם וכאשר תהיה תביעה כזאת, היא אמורה להיות מוגשת בבית משפט שלום. הבעיה היא שמנסיוני, מערכת הביטחון היא אחד הגופים שהכי קשה לתבוע".

מדוע?

"ראשית, דווקא בגלל שהם 'מפוצצים' במשאבים כספיים, לעומת מי שתובע, שלחב המשאבים שלו דלים. שנית, בגלל שבתביעות בדלתיים סגוחת יש לרשות שנתבעת יתרון טבעי, בגלל היעדר החשיפה התקשורתית. בנוסף, חוק הנזיקין האזרחיים-אחריות המדינה נתן למדינה מטריית הגנה רחבה מאוד שמעניקה לה, לכאורה, פטור מאחריות על חלק גדול מסוגי הנזיקין, סלל, למשל, לשון הרע. כך שגם אם וכאשר יהיו בכלל תביעות, גם אם וכאשר המדינה תודה במעורבותה, לכאורה בפרשה או שבית המשפט יקבע שהייתה מעורבות כזאת, זאת תהיה תביעה אחכה ומורכבת".

את מוכנה "להמר" מי ינצח בסוף, ובכמה כסף יזכו התובעים, אם הם יזכו?

"אני יכולה להערך שזה ייגמר בפשרה. ככלל, לפי נתוני לשכת עורכי הדין, מרבית

התביעות מסתיימות בפשרה ולא בפסק דין, וכמום שבמקרה כזה יהיה לשני הצדדים אינטרס מובהק להגיע לפשרה ולא להיכנס להתכתשות משפטית שתמשך שנים. לגבי הסכום - אפשר לנקוב במספר כמו 2.5 מיליון שקלים לאדם, שזה רף התביעה האפשרי בבית משפט שלום. זאת, למחת שהסכמים שונים מאוד מתובע לתובע, לפי המצב האישי שלו.

"אם תובע אחד הוא אדם מבוגר, שטוען בעצמו שהוא לעולם אימ מסע לחו"ל, ותובע אחר הוא סטודנט שחולם לטייל בעולם, או איש עסקים שנסע כל שני וחמישי לפגישות עסקיות בחו"ל, אז עילת התביעה של הראשון מצמצמת יותר משל השני".

האם ה"סוכנים" הללו זכאים להגנה פיסית, כמו ההגנה שמדינות מסויימות נותנות לעדים? האם הם יכולים לבקש שהמדינה תצמיד להם מאבטח לנסיעות בחו"ל?

"כן. הם יכולים לבקש אבטחה, במסגרת הפיצי שהם יבקשו או במסך לו, וגם אישור לבצע החלפת זהות ולנסוע לחו"ל בזהות בדויה. באופן פורמלי, אין בישראל חוק שמחייב הגנת עדים, אבל יש תוכניות כאלה ויש מקרים של עדים שמקבלים הגנה".

הם יכולים להיות מוכרים כנפגעי פעולות איבה? החיסול הוא חלק ממלחמה בין ישראל לחמאס. האם דינם לא כדין של כל מי שנפגע במלחמה?

"זה לא נשמע סביר. פעולות איבה מוגדרות כפעולות שנעשו על ידי אויבי המדינה נגד אזרחי המדינה, ולא להיפך. לא נראה לי שהחוק יסל להחיל פעולת איבה בהקשר הזה".

יש תקדימים לתביעה כזאת?

"לא ממש. יש בכל שנה המון תביעות נגד מערכת הביטחון, שהרבה מהן הן תביעות ארוסת ומסובכות, החל בבקשות של חיילים שהשתתפו בניסויים במהלך שירותם ומבקשים פיצי, דרך תביעות נזיקין של אנשים שנפגעו בתאונות וכלה בתביעות של פלסטינים, אבל אלה מקרים שונים מהמקרה הזה. התקדים הכי קרוב זה כנראה תביעות של סייענים ולוחמי צד"ל, שיש להם טיעון חזמה בצורה מסויימת. בכל מקרה, למיטב ידיעתי, עד כה אף אחד מהאזרחים ששמם נקשר לפרשה עדיין לא הגיש תביעה".

תגיות: תני גולדשטיין | אל מבחוח | ברזילי | מוסד | בעל | חיסול | חיסול אל מבחוח
תזרה